

11. SINIF

MEB ÖĞRETİM PROGRAMI ve KAZANIMLARINA UYGUN
OKULA YARDIMCI SINAVLARA HAZIRLIK

COĞRAFYA

SORU BANKASI

KONU DESTEKLİ TOPLAM
823 SORU

YAZAR:
Oral ÇEVİK

MUBA
YAYINLARI

okulburada.com

uzaktan eğitim
dijital içerik desteği

11. SINIF COĞRAFYA

SORU
BANKASI

Dizgi - Grafik

MU BA Yayıncılık Dizgi - Grafik Birimi

Baskı

Ayrıntı Basımevi • Tel: 0.312 394 55 90 - 91
Matbaa Sertifika No: 13987

Öneri ve düşünceler için

info@mubayayinlari.com • 0.312 504 64 41

Yayın ve Dağıtım

MU BA Yayıncılık Ltd. Şti.
Ostim (OSB) Mahallesi 1203. Cadde No: 38/1/2 Yenimahalle - ANKARA
Tel: 0.312 504 64 41 • Faks: 0.312 232 26 69
www.mubayayinlari.com

"Bu kitapta yer alan çıkmış sınav sorularının her hakkı ÖSYM'ye aittir. Hangi amaçla olursa olsun, tamamının veya bir kısmının kopya edilmesi, fotoğrafının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması ya da kullanılması, yayımlanması ÖSYM'nin yazılı izni olmadan yapılamaz. Yayınevimiz telif ücreti ödeyerek bu izni almıştır."

ISBN: 978-605-7509-18-5

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bandrolü ile satılmaktadır.

Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını rica ederiz.

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları **MU BA YAYINCILIK LTD. ŞTİ.**'ne aittir. Hangi amaçla olursa olsun, yayınların tamamının veya bir bölümünün, şirketin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğraflarının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

MU BA bir Murat Yayınları Ltd. Şti. markasıdır.

SUNU

Sevgili Öğrenciler,

Murat Yayınları'nın yıllara dayanan tecrübesinin ve vizyonunun bir sonucu olarak yayın çalışmalarını sürdüren MUBA, ortaokul, lise ve üniversiteye hazırlık yardımcı kaynaklarını öğrencileriyle buluşturmanın kıvancını duymaktadır.

Alanında uzman yayın kadromuz tarafından hazırlanan kitaplarımızda, uygulamada olan sınav dahil test teknikleri dikkate alınarak kapsamlı bir çalışma yürütülmüş, siz değerli öğrencilerimizin hazırlık sürecindeki yükünü hafifletmeyi amaçlayan bir yol izlenmiştir.

MEB'in güncel eğitim programı ve kazanımlarını gözeterek oluşturduğumuz bu yayınımda klasik çoktan seçmeli, örnek çözümlü, kısa cevaplı sorular ve etkinlikler, amaca uygun kısa notlar, sınav odaklı özet bilgiler ve doğrudan sınavı hedefleyen mantık ve muhakeme soruları akılda kalıcı bir yöntemle verilmiştir.

Gireceğiniz tüm sınavlarda başarılar diler, yaşamınızda sağlık ve mutluluklar temenni ederiz.

MU BA YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

COĞRAFYA SORU BANKASI	SAYFA
1. ÜNİTE : DOĞAL SİSTEMLER	5
2. ÜNİTE : BEŞERİ SİSTEMLER	21
3. ÜNİTE : EKONOMİK FAALİYETLER VE DOĞAL KAYNAKLAR	45
4. ÜNİTE : KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER	103
5. ÜNİTE : ÇEVRE VE TOPLUM	135
TARAMA TESTLERİ	152

DOĞAL SİSTEMLER

ÖRNEKLER

Ünite
1

- Ekosistemlerin Özellikleri ve İşleyişı
- Biyoçeşitlilik
- Ekosistemlerin Unsurları
- Enerji Akışı ve Madde Döngüleri
- Besin Zinciri ve Enerji Akışı
- Madde Döngüleri
- Su Ekosistemleri

ÖRNEKTİR

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

Biyoçeşitlilik, bir bölgedeki türlerin, ekosistemlerin ve ekolojik olayların oluşturduğu bir bütündür.

Hatırla...

1950 yılına kadar tropikal yağmur ormanları yeryüzünün %15 kadarını kaplarken bu oran 2000'li yıllarda %7'lere kadar düşmüştür.

ÇIKMIŞ SORU

Coğrafya Öğretmeni Murat Bey, öğrencileri Meltem, Ahmet ve Zehra'ya birer araştırma konusu vermiş, bu konularla ilgili hazırladıkları ödevleri bir sonraki derste arkadaşlarına sunmalarını istemiştir. Murat Bey araştırma ödevi olarak;

Meltem'e, bir türün bireylerinin yaşamsal faaliyetlerini en iyi şekilde devam ettirebildiği ve türün arandığında en kolay bulunabildiği yaşam yeri konusunu.

Ahmet'e, belirli bir bölgede yaşayan ve birbirleriyle daima etkileşim içinde olan canlılarla bunların herhangi bir şekilde cansız çevreyle ilişkilerinin meydana getirdiği yapı konusunu.

Zehra'ya, belirli bitki ve hayvan türlerinin bölgesel düzeyde oluşturdukları ve kendine özgü özellikleri olan büyük topluluklar konusunu vermiştir.

Buna göre öğrencilerin araştıracakları konular aşağıdaki kavramlardan hangileri ile doğru olarak ilişkilendirilir?

	Meltem	Ahmet	Zehra
A)	Habitat	Ekosistem	Biyom
B)	Biyom	Bezin zinciri	Biyoçölçilik çeşitlilik
C)	Popölasyon	Biyoçölçilik çeşitlilik	Besin zinciri
D)	Habitat	Ekosistem	Popölasyon
E)	Besin zinciri	Biyom	Biyoçölçilik çeşitlilik

2012 LYS 3/Coğ-1

Cevap: A

TEST • 1

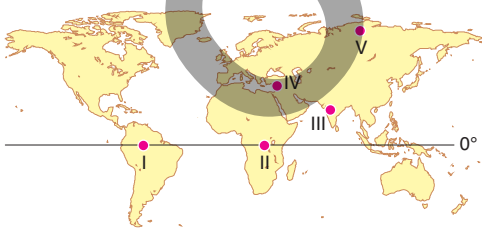
1. Belli bir bölgede yaşayan ve birbirleriyle sürekli etkileşim içinde bulunan canlılar ve bu canlıların cansız çevreleriyle oluşturduğu bütüne verilen isim nedir?

- A) Biyosfer
- B) Ekosistem
- C) Habitat
- D) Biyom
- E) Tür

2. Kutup ayılarının beyaz tüylü, kaktüslerin dikenli olması aşağıdakilerden hangisine örnek olarak gösterilebilir?

- A) Adaptasyon
- B) Aerosol
- C) Plankton
- D) Döngü
- E) Ekosistem

3.

Yukarıdaki dünya haritasında numaralandırılarak gösterilen alanlardan hangisinde canlı çeşitliliği diğerlerine göre daha azdır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. Aşağıdakilerden hangisi canlıların yeryüzüne dağılışı üzerinde etkili olan fiziki faktörler arasında yer almaz?

- A) Yerçekilleri
- B) Kıtaların kayması
- C) Sıcaklık
- D) Toprak özellikleri
- E) Yağış miktarı

5. Aşağıda verilen bölgelerden hangisi biyoçeşitlilik açısından diğerlerine göre daha zengindir?

- A) Kutup bölgeleri
- B) Savan iklim bölgesi
- C) Çöller
- D) Tundra iklim bölgeleri
- E) Ekvatorial yağmur ormanları bölgesi

6. Karbon döngüsü, diğer maddelerde olduğu gibi karbonun tüketimi ve tüketilen karbonun tekrar doğaya iadesi şeklinde olur.

Aşağıdaki olaylardan hangisi sonucunda karbonun doğaya dönüşmesi olayı gerçekleşmez?

- A) Canlıların solunumuyla
- B) Ölen canlıların çürümesiyle
- C) Orman yangınlarıyla
- D) Suyun hava ile temas yapmasıyla
- E) Deniz hayvanlarının kabuklarının oluşmasında

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

Dünya'daki tüm canlılar, yaşamlarını sürdürebilmek için enerjiye ihtiyaç duyar. Bu enerjiyi üretmek için gerekli olan mineraller yer kabuğunda ve toprakta yer alır.

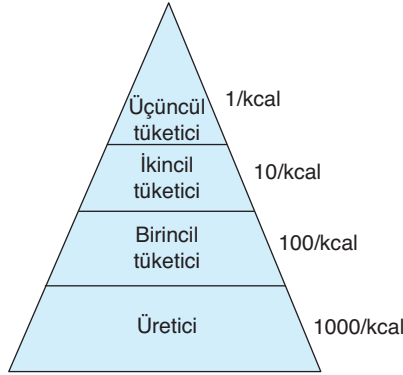
Hatırla...

Günümüzde biyoçeşitliliği olumsuz yönde etkileyen ve türlerin azalmasına neden olan en önemli etmen insanlardır.

Hatırla...

- Besin zincirinin ilk halkasını oluşturan ve güneş enerjisini kullanarak besin üreten canlılara üreticiler adı verilir.
- Bitkilerle beslenen otçullara birincil tüketiciler adı verilir.
- Genellikle otçul hayvanlarla beslenen etçillere ikincil tüketiciler denilmektedir.
- Üçüncül tüketiciler ise hem otçul hem de etçillerle beslenen, diğer hayvan leşlerini de tüketen hayvanlardır.
- Besin zincirinin son halkası olan ayrıştırıcılar ise ölen tüm üretici ve tüketicilerin kalıntılarını ayrıştırarak mineral ve humusa dönüştüren bakteri ve mantarlardır.

7.

Yukarıda verilen besin piramidinde yukarı doğru çıkıldıkça tür ve birey sayısında azalma olmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Enerji kaybının artması
- B) Ayrıştırıcılar
- C) İklimsel farklılıklar
- D) Üçüncül tüketicilerin sadece etçillerle beslenmesi
- E) Besin yetersizliği

8.

- I. Bataklıklar
- II. Okyanuslar
- III. Akarsular
- IV. Denizler

Yukarıda verilenlerden hangileri karasal su ekosistemleri içerisinde yer almaktadır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) I ve IV
- D) II ve III
- E) II ve IV

9.

Aşağıda verilen canlılardan hangisi diğerlerinden farklı bir biyom içerisinde yaşamaktadır?

- A) Aslan
- B) Zebra
- C) Timsah
- D) Antilop
- E) Fok

10.

Aşağıdakilerden hangisi besin zincirinin son halkası olan ayrıştırıcılar grubu içerisinde yer almaktadır?

- A) Ağaçlar
- B) Yosunlar
- C) Mantarlar
- D) Kuşlar
- E) Böcekler

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

ÖRNEK SORU

Belirli bir bölgedeki orman örtüsü kısa süre içinde tamamen yok olmuştur.

Bu yok oluştan sonra, bölgede aşağıdakilerden hangisinin azalması beklenmez?

- A) Birincil tüketici sayısının
- B) İkincil tüketici sayısının
- C) Birim zamanda, birim alandan aşınan toprak miktarının
- D) Üretilen serbest oksijen miktarının
- E) Toprakta tutulan su miktarının

ÇÖZÜM

Günümüzdeki en büyük sorunlardan biri olan erozyon, ağaçlandırma yapılarak engellenmeye çalışılmaktadır. Çünkü bitkiler toprağın erozyonla aşınmasını engellemektedir. Orman örtüsünün yok olması erozyonla toprak kaybını artırıcı etki yapar.

Cevap: C

ÖRNEK SORU

Doğada, bir besin ve enerji piramidinde bulunan canlılar arasındaki etkileşimle ilgili olarak, aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Üst basamağına doğru gidildikçe toplam birey sayısı azalır.
- B) Bir basamaktaki canlıların tükettikleri enerji toplamı, bir üst basamaktakinden fazladır.
- C) Bir basamaktaki türün birey sayısındaki artış, sadece alt basamaktaki enerji kaynağını etkiler.
- D) Alt basamak bireylerinde depo edilen toplam enerji miktarı daha fazladır.
- E) Enerji bir üst basamağa sadece besin yoluyla geçer.

ÇÖZÜM

Her kademedeki canlı, bir üst basamağa beslenme yoluyla enerji aktarımı yapar. Bu nedenle besin piramidinin her hangi bir katındaki azalma veya artma bütün katları etkiler.

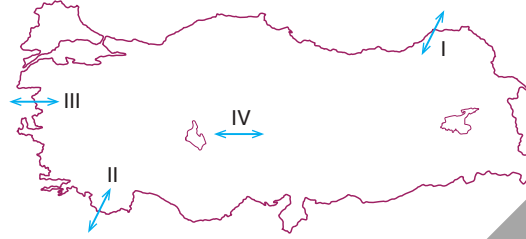
Cevap: C

11. Aşağıda verilen biyomlardan hangisi bitki örtüsü bakımından diğerlerine göre daha fakirdir?

- A) Ekvator
- B) Çöl
- C) Deniz
- D) Kutup
- E) Savan

13. Dağların kıyıya paralel olarak uzandığı alanlarda, kıyı ile iç kesimler arasındaki iklim farklılığı canlı tür ve sayısını da etkiler.

Buna göre;

hangi doğrultuda canlı tür ve sayılarının daha fazla değişmesi beklenir?

- A) I ve IV
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) II ve IV

12. Canlıların yeryüzündeki dağılışı üzerinde;

- I. sıcaklık ve yağış özellikleri
- II. bitki örtüsü
- III. yeraltı kaynakları
- IV. toprak özellikleri

hangilerinin etkili olduğu söylenemez?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) Yalnız III
- D) Yalnız IV
- E) III ve IV

14. Aşağıdakilerden hangisinin ekosistemdeki canlı dağılışı üzerinde herhangi bir etkisinden bahsedilemez?

- A) İklim
- B) Yerçekilleri
- C) Yer çekimi
- D) Kırıklı yapı
- E) Toprak özellikleri

1	B	A	E	B	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	14
2	A	E	B	E	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	13
3	E	E	B	E	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	12
4	B	E	B	E	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	11
5	E	E	B	E	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	10
6	E	E	B	E	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	9
7	A	E	B	E	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	8
8	B	E	B	E	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	7
9	E	E	B	E	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	6
10	C	E	B	E	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	5
11	D	E	B	E	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	4
12	C	E	B	E	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	3
13	B	E	B	E	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	2
14	C	E	B	E	E	E	A	B	E	B	E	C	B	C	1

Test 1 - Yanıtlar

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

Ekosistem, canlı (biyotik) ve cansız unsurlardan oluşur. Toprak, kaya, su, güneş ışığı ve atmosfer ekosistemin cansız öğelerini; üreticiler (bitkiler ve fitoplanktonlar) tüketiciler (hayvanlar) ve ayrıştırıcılarda (bakteri ve mantarlar) canlı öğelerini oluşturur.

Hatırla...

Bütün canlılar yaşamlarını devam ettirebilmek için suya ihtiyaç duyar. Özellikle yaşamlarını suyun içerisinde sürdüren canlılar için suyun sıcaklığı ve kimyasal özelliği son derece önemlidir. Su, yaşam alanı oluşturduğu canlıların yanı sıra karada yaşayan canlıların dağılımında da hayati öneme sahiptir.

ÇIKMIŞ SORU

- I. Bitki ve hayvan topluluklarının doğal olarak yaşadığı ortamdır.
- II. Benzer bitki ve hayvan topluluklarını barındıran bölgelerdir.

Yukarıdaki numaralandırılmış tanımlar aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

I	II
A) Biyoçeşitlilik	İklim bölgesi
B) Habitat	Biyom
C) Ekoloji	Madde döngüsü
D) Biyom	Tundra
E) Habitat	Ekoloji

1999/ÖSS

Cevap: B

TEST • 2

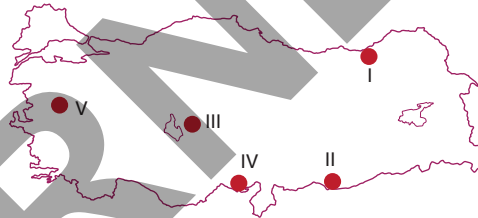
1. Canlıların bulunduğu ortama uyum sağlama-sı, türün ve neslin devamlılığı için önemli bir koşuldur.

- I. Soğuk bölgelerde canlılardaki yağ oranının yüksek olması
- II. Çöl canlılarının açık renkli olması
- III. Bitki türlerinin ışık isteklerine göre katlaşmaları

Yukarıdakilerden hangileri adaptasyon olayına örnektir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I, II ve III
D) II ve III E) I ve III

2.

Biyçeşitlilik, bir bölgedeki türlerin zenginliği anlamına gelmektedir.

Buna göre, yukarıdaki Türkiye haritasında numaralandırılarak gösterilen alanların hangisinde biyoçeşitliliğin daha fazla olduğu söylenebilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. I. Tundra
II. Akdeniz iklimi
III. Ilıman okyanus iklimi
IV. Evatorial iklim
V. Savan iklimi

Yukarıda verilen iklimler göz önüne alındığında, hangisinde biyoçeşitliliğin en az olduğu söylenebilir?

- A) V B) IV C) III D) II E) I

4. Çöller, flora ve fauna bakımından fakir olan alanlardır.

- I. Yağışın yetersiz olması
- II. Yerçekillerinin sade olması
- III. Ortalama yükseltinin az olması

Yukarıda verilenlerden hangilerinin bu durum üzerinde etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

NOT

İklim değişikliği, canlıların dağılışını doğrudan etkileyen bir faktördür. Bu değişiklik; bazı canlıların yayılış alanlarının daralmasına, bazılarının daha geniş alanlarda yayılış göstermesine, bazılarının da yeni iklim koşullarına uyum sağlayarak yok olmasına neden olmuştur. Tersiyer'de sıcak ve nemli iklim şartlarına bağlı olarak tropikal yağmur ormanları daha geniş alanlara yayılmış, çöl alanları ise daralmıştır. Son jeolojik zamanda görülen buzullaşma sonucu canlıların çoğu Ekvator'a göç etmiştir. Buzulların erimesiyle de bu göç hareketi, tekrar kutuplara ve dağların yüksek kesimlerine doğru gerçekleşmiştir. Buzullaşma sonucu deniz seviyesi alçalırken karalar genişlemiş, buzulların erimesiyle de deniz seviyesi yükselirken karalar daralmıştır. Bu değişiklik denizlerin sıg kesimlerinde çok daha etkili olmuştur.

Hatırla...

Tropikal Yağmur Ormanları Biyomu: Her mevsimin sıcak ve yağışlı geçtiği, biyoçeşitliliğin fazla olduğu Ekvator ve çevresinde görülür. Yıl boyu yeşil kalabilen uzun boylu ve geniş yapraklı ağaçlardan oluşan bu biyom, bitki çeşitliliği ve orman altı florası bakımından yeryüzünün en zengin ormanlarına sahiptir.

Hayvan Türleri: Orangutan, kaplan, goril, şempanze, jaguar, yılan, leopar, kentenkele, kuş, kelebek ve böcek türleri bunlardan bazılarıdır.

Çalı Biyomu: Orta kuşağın 30-40° enlemleri çevresinde yer alan deniz kenarlarında yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçen Akdeniz iklim bölgelerinde görülür. Ilık ve yağışlı geçen kışlarla sıcak ve kurak geçen yazlara uyum sağlamış, boyu 1-3 metre arasında değişen bodur ağaç ve çalılardan oluşur.

Hayvan Türleri: Çakal, yaban koyunu, yaban keçisi, tavşan, puma, tilki, karaca, kokarca ve kuş türleri bunlardan bazılarıdır.

5. Tropikal bölge, yeryüzündeki canlı türlerinin %80'ine yakınına ev sahipliği yapmaktadır.

Buna göre, canlı türlerinin yeryüzüne dağılışı üzerinde etkili olan ana faktör aşağıdakilerden hangisidir?

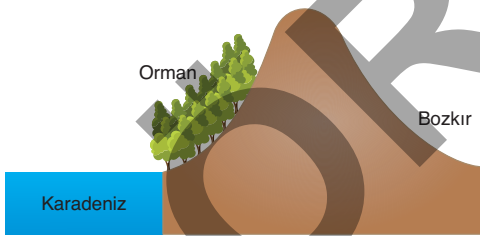
- A) Toprak özellikleri
B) Yerçekilleri
C) İklim özellikleri
D) Toprak türü
E) Akarsular

6. Canlıların yeryüzüne dağılışını etkileyen birçok etken bulunmaktadır.

Aşağıda verilen özelliklerden hangisinin bu dağılış üzerindeki etkisi daha uzun bir zamanda gerçekleşir?

- A) İklim
B) İnsan
C) Toprak
D) Kıtaların kayması
E) Yerçekilleri

7.

Yukarıdaki şekilde Karadeniz Bölgesi'nde yer alan bir dağın iki yamacı arasındaki farklılık gösterilmiştir.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

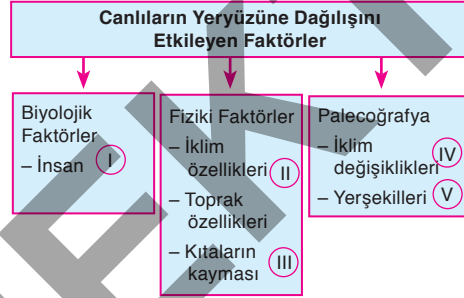
- A) Jeolojik yapının farklı olması
B) İklim özellikleri
C) Toprak türünün farklı olması
D) Deniz tuzluluğunun fazla olması
E) Akarsu ağının sık olması

8. Ülkemizde orman yangınları özellikle belirli bölgelerde son yıllarda daha sık yaşanmaya başlamıştır.

Aşağıdakilerden hangisi orman yangınları sonucunda ortaya çıkan durumlardan biri değildir?

- A) Canlıların yaşam alanlarının daralması
B) Erozyonun hızlanması
C) Yeraltına sızan su miktarının azalması
D) Taşkınlarla artış meydana gelmesi
E) Topraktaki mineral miktarının artması

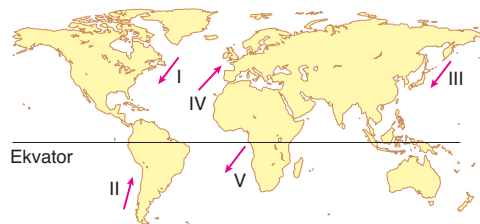
9.

Yukarıdaki kavram haritasında numaralandırılan öncüllerden hangileri yer değiştirilirse, sınıflandırma doğru olur?

- A) I ve II
B) II ve IV
C) III ve V
D) I ve IV
E) II ve V

10. Sıcak okyanus akıntılarının etkili olduğu alanlarda canlı türleri daha fazladır.

Buna göre, yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen alanların hangisinde bu durumun etkili olduğu söylenebilir?

- A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

Tundra Biyomu: Sıcaklığın sadece birkaç ay 0°C'nin üstüne çıktığı ve kışın donan toprağın yazın çözülmesi tundra ikliminde görülür. Bu biyom; yazın toprağın üst kısmındaki buzların çözülmesiyle ortaya çıkan ot, yosun, liken ve yer yer çalılardan oluşur.

Hayvan Türleri: Kutup tilkisi, ren geyiği, kutup ayısı, misk öküzü, kurt, palyaço ördek ve kar kuşları bunların bazılarıdır.

 Hatırla...

Atmosferdeki karbondioksit (CO₂) miktarı 2016 yılında 2mg/l artarak 405,1 mg/l civarına çıkmıştır.

Sanayi Devrimi'nden önceki 10.000 yıl boyunca atmosferde bulunan karbondioksit miktarı 280 mg/l civarındaydı. Sanayileşme ve insan etkinlikleri sonucu atmosfere salınan karbondioksit miktarı günden güne artarak günümüzde 400 mg/l'nin üzerine çıktı. Karbondioksit bir sera gazı olduğu için bu durum Dünya'nın ortalama yüzey sıcaklığının artmasına sebep olmaktadır.

Geçtiğimiz beş yılda atmosferdeki ortalama karbondioksit miktarı her yıl en az 2 mg/l artarak rekor kırmıştır. Örneğin son Buz Çağı sona ererken atmosferdeki karbondioksit miktarının artış hızı bugünün sadece yüzde biri kadardı.

11. Son yıllarda dünyada yaşanan önemli sorunlardan biri de besin zincirinde meydana gelen bozulmadır. Bu durum üzerinde hangisinin belirleyici etkisi daha fazladır?

- A) Hava kirliliğinin artmasının
- B) Yerleşim alanlarının genişlemesinin
- C) Trafikteki araç sayısının artmasının
- D) Su kaynaklarının azalmasının
- E) Bazı canlı türlerinin neslinin tükenmesinin

**12. I. Fabrika bacalarına filtre takılması
II. Orman alanlarına kurulan yerleşmeler
III. Erozyonu azaltma çabaları
IV. Tarım ürünlerine zarar veren canlıların yok edilmesi**

Yukarıda verilenlerden hangileri insanın doğaya verdiği zararlar arasında gösterilemez?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) I ve IV
- D) II ve III
- E) II ve IV

**13. • Yazları yeşeren yüksek boylu ot topluluklarıdır.
• Timsah, fil, zebra, zürafa gibi hayvan türlerine ev sahipliği yapar.**

Yukarıda bazı özellikleri verilen biyom aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çöl biyomu
- B) Orman biyomu
- C) Çalı biyomu
- D) Okyanus biyomu
- E) Savan biyomu

14. Ekosistem, birbiriyle sürekli etkileşim halinde olan canlılar ile bu canlıları saran çevreden oluşur.

Aşağıdakilerden hangisi ekosistemin cansız unsurları arasında yer almaz?

- A) Işık
- B) Yağış
- C) Ayırtıcılar
- D) Nem
- E) Rüzgar

C	E	B	E	D	C	E	B	D	C	A	E	A	C
14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Test • 2 - Yöntem

TEST • 3

1. • Toprağın verim değeri üzerinde çok etkilidir.
• Canlılar için önemli bir maddedir.
• Proteinin bileşenlerindendir.

Yukarıda bazı özellikleri verilen gaz aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Su B) Hidrojen C) Azot
D) Oksijen E) Karbon

2. Besin maddeleri ve enerjinin üreticilerden otçullara, oradan da etçillere doğru aktarılmasına besin zinciri denir.

Aşağıdakilerden hangisi besin zincirinin ilk basamağını oluşturan temel unsurdur?

- A) Güneş
B) Bitkiler
C) Hayvanlar
D) Mantarlar
E) Su

Bölge	Bitki örtüsü
Cape Tawn	→ I
Amazon Havzası	→ II
Büyük Sahra	→ III

Yukarıdaki alanlarda görülen doğal bitki örtüsü aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	Orman	Maki	Kaktüs
B)	Maki	Orman	Kaktüs
C)	Kaktüs	Orman	Maki
D)	Kaktüs	Maki	Orman
E)	Maki	Kaktüs	Orman

4. I. Bitki örtüsünün tahrip edilmesi
II. İklim değişiklikleri
III. Ağaçlandırma

Yukarıda verilenlerden hangileri biyolojik çeşitliliği azaltan unsurlar arasında yer almaktadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

5. Aşağıda azot gazı ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Atmosferde en çok bulunan gazdır.
B) Canlıların önemli kısmı azotu doğrudan kullanamaz.
C) Nükleik asit ve proteinlerin yapısında bulunur.
D) Tüketiciler azotu bitkilerden temin eder.
E) İnsanın azot döngüsüne herhangi bir müdahalesi yoktur.

6. Dünya üzerindeki en sağlıklı olanlar orman ekosistemleridir.

Buna göre Türkiye haritasında numaralandırılarak gösterilen alanların hangisinde orman ekosistemleri görülür?

- A) I ve II B) II ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

Tropik ormanlar, 23,5° kuzey ve güney enlemleri arasında bulunan ve zengin bir biyoçeşitliğe sahip ekosistemlerdir. Deniz seviyesinden itibaren 3000 metre yüksekliğe kadar görülebilen bu ormanlar, sıcaklığın yüksek ve yıl boyunca neredeyse sabit kaldığı bölgelerde bulunur. Tropik yağmur ormanlarının ılıman yağmur ormanlarından farkı, aldığı yıllık yağış miktarının metrekare başına 1500 milimetreden fazla olmasıdır.

Hatırla...

Dünya üzerindeki bitki türlerinin yaklaşık üçte ikisi yağmur ormanlarında bulunur. Günlük hayatta kullandığımız birçok ürünün (örneğin, kakao, kahve, orkide ve kauçuk) kaynağı yağmur ormanlarıdır. Hatta yağmur ormanlarında yetişen bazı bitkilerden elde edilen kimyasal maddeler ilaç üretiminde kullanılmaktadır.

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

Bitkisel ve hayvansal gıdalarla beslenen hayvanlara "tüketici" denir. Tüketicilerin üreticilerle beslenmesi sonucu üreticiden tüketiciye madde aktarımı ve enerji akışı gerçekleşir.

Hatırla...

Bitkilerle beslenen tüketicilere otçul (otobur), hayvanlarla beslenenlere etçil (etobur), hem et hem de otlarla beslenenlere de hepçil adı verilmektedir. Bakteri ve mantarlardan oluşan ayrıştırıcılar, bitki ve hayvan kalıntılarının parçalanıp ayrışmasında görev alır. Bu sayede canlıların yapılarında biriken organik maddeler, inorganik maddelere dönüşerek yeniden kullanılabilir hâle gelmekte ve madde döngüsü ile enerji akışının da devamlılığı sağlanmış olmaktadır.

ÇIKMIŞ SORU

Bir ekosistemde, otçul hayvan türlerinin birinin soyu tükenirse bu ekosistemde aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi beklenir?

- A) Bitki tür çeşitliliğinin artması
- B) Ekosistemde üretilen organik madde miktarının azalması
- C) Bitki tür çeşitliliğinin azalması
- D) Otçul hayvanlar arasında besin rekabetinin azalması
- E) Etçil hayvan tür çeşitliliğinin artması

2011/LYS

Cevap: D

- 7. • Dicle
- Nil
- Yeşilirmak

Yukarıda verilen akarsuların ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Denge profiline yaklaşımları
- B) Tatlı su biyomu olmaları
- C) Tuzlu su biyomu olmaları
- D) Boylarının uzun olması
- E) Belli dönemlerde kurumaları

- 8. • Ekosistemde enerji akışında %10 kuralı bulunur.
- Bitkiler, fotosentezle atmosferdeki karbondioksiti kullanarak besin ve oksijen üretir.
- Biyosferde en çok bulunan madde sudur.
- Doğada %78 oranında azot bulunur.
- Besin zincirinde üreticiden-tüketicie doğru birey sayısı artar.

Yukarıda verilen bilgilerden kaç tanesi doğrudur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

- 9. Ekosistemde canlı yaşamını ve dağılışını etkileyen bir çok faktör bulunmaktadır.

Buna göre, aşağıda verilenlerden hangisinin bu dağılış üzerindeki etkisi diğerlerine göre daha sınırlıdır?

- A) Arazi yapısı
- B) İklim
- C) Su
- D) Güneş
- E) Toprak

- 10. Sulak alanların gerek bulunduğu yere gerekse yakın çevreye ekolojik ve ekonomik açıdan büyük faydaları vardır.

- I. Yeraltı suyunun beslenmesini sağlar.
- II. Suyun filtre edilerek kalitesinin iyileştirilmesini sağlar.
- III. Topraktaki azotun atmosfere geri dönmelerini kolaylaştırır.

Yukarıda numaralandırılan öncüllerden hangisi bu faydalar arasında gösterilemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
- D) I ve II E) II ve III

NOT

Farklı ekosistemleri içinde barındıran doğada hiçbir ekosistem diğerlerinden tamamen bağımsız değildir. Sınırları değişkenlik gösteren ekosistemler, küçük bir gölden okyanusa kadar değişen boyutlara sahiptir. Boyutları ne olursa olsun ekosistemlerin öğeleri ve işlevleri aynıdır. Enerjisini Güneş'ten alan tüm ekosistemler, canlı ve cansız unsurların düzenli çalışmasıyla işlevini sürdürebilir. Her ekosistemde enerji ve madde dolaşımı sayesinde üreme ve gelişme faaliyetlerinin yanı sıra ölüm olayı gerçekleşir. Yeryüzündeki bütün ekosistemler, dinamik bir yapıya sahip olup belirli koşullarda değişebilmektedir. Ekosistemde meydana gelen bir değişiklik, o ekosistem içerisindeki daha küçük olan diğer ekosistem içerisindeki daha küçük olan diğer ekosistemleri de etkilemektedir.

 Hatırla...

Tatlı Su Biyomları: Akarsu ve tatlı su göllerinden oluşan bu biyom, saz, kamış, lilüfer, bitkisel plankton vb. bitki türlerine sahiptir.

Hayvan Türleri: Balıklar, kurbağalar, solucanlar, yengeç ve böcek türleri bunlardan bazılarıdır.

Tuzlu Su Biyomları: Deniz ve okyanus gibi tuzlu sularda yaşayan canlıların oluşturduğu bu biyom; yosun, plankton vb. bitki türlerine sahiptir. Tuzlu su biyomlarının tuzluluk ve sıcaklık değerleri birbirinden farklıdır.

Hayvan Türleri: Yunus, balina, midye, yengeç, denizanası, ahtapot, denizyıldızı, hayvansal planktonlar ve balık türleri bunlardan bazılarıdır.

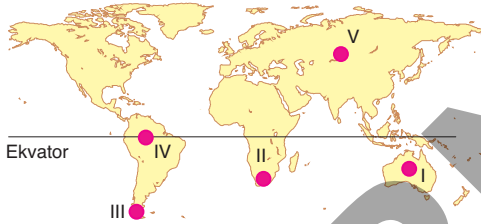
11. Doğada meydana gelen uzun süreli yağış kıtlığı sonucunda

- I. su kaynaklarında azalma
- II. canlı sayısında azalma
- III. orman alanlarında azalma
- IV. yangınlarda azalma
- V. nadas alanlarında azalma

hangilerinde azalma olması **beklenmez?**

- A) I ve II B) II ve III C) II ve IV
D) III ve IV E) IV ve V

12.

Yağış miktarının fazla olduğu alanlarda su döngüsü daha hızlı gerçekleşmektedir.

Buna göre, yukarıdaki dünya haritasında numaralandırılarak gösterilen alanların hangisinde bu döngünün daha hızlı gerçekleştiği söylenebilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

13. Yağış miktarının yetersiz olduğu alanlarda yetişen bitkilerin kökleri, diğer biyomlara göre daha derine doğru gelişmiştir.

Buna göre, aşağıdaki biyomlardan hangisinde bu durum daha belirgindir?

- A) Savan
B) Step
C) Çöl
D) Tundra
E) Akdeniz

- 14.** I. Okyanus
II. Akarsu
III. Deniz
IV. Gidegeni olan göl

Yukarıda verilen ortamlardan hangileri tatlı su ekosistemi içerisinde yer almaktadır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
C	A	B	C	E	D	B	D	A	C	E	D	C	D

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

Canlılar günlük yaşamda ihtiyaç duyduğu enerjiyi besinler yoluyla alırlar. Bu besinlerin ilk oluşturulma aşaması ise bitkilerin yaptığı fotosentezdir.

 Hatırla...

Avrupa kıtasının tamamındaki endemik bitki türü sayısı, ülkemizdeki endemik bitki sayısından daha azdır.

ÖRNEK SORU

Bir ekosistemde, 50 yıl öncesine göre,

- bitkilerin yaklaşık 1 hafta erken çiçeklendiği,
- kuşların ortalama 9 gün erken kuluçkaya yattığı
- kurbağaların yaklaşık 7 hafta erken çiftleştiği gözleniyor.

Ekosistemde gerçekleşen bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) İklim değişikliği
- B) Besin rekabeti
- C) Avcı türlerin baskısı
- D) Çiftleşme rekabeti
- E) Popülasyonun büyümesi

Cevap: A

 Hatırla...

Karbondioksit;

- yeşil bitkilerin ve bazı alglerin fotosenteziyle,
- deniz hayvanlarının kabuk oluşturmalarıyla,
- canlıların ölümü sonucunda fosil yakıtların bünyesinde tutulmasıyla,
- tortulanma sonucu kireçli kayaların bünyesinde birikmesiyle doğada tüketilir.

TEST • 4

1. Canlıların, okyanuslardaki yaşam alanından atmosferde yükseldikleri en yüksek seviyeye kadar olan bölüme ne ad verilir?

- A) Biyom
- B) Biyosfer
- C) Ekosistem
- D) Biyoçeşitlilik
- E) Habitat

2. Deve, yılan, akbaba gibi hayvanlar için en uygun biyom aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Savan
- B) Kutup
- C) Çöl
- D) Tropikal yağmur ormanları
- E) Çayır

3. Bitki ve hayvan çeşitliliği üzerinde etkili olan en önemli faktör iklim çeşitliliğidir.

Buna göre aşağıdaki bölgelerden hangisinde bitki ve hayvan çeşitliliğinin en fazla olması beklenir?

- A) Marmara Bölgesi
- B) Akdeniz Bölgesi
- C) Doğu Anadolu Bölgesi
- D) Karadeniz Bölgesi
- E) Güneydoğu Anadolu Bölgesi

4. Benzer bitki ve hayvan topluluklarını barındıran bölgelere "biyom" adı verilir.

Aşağıda verilen biyomlardan hangisinin ekvatorial kuşakta görüldüğü söylenebilir?

- A) Çalılık
- B) Bozkır
- C) Maki
- D) Tayga ormanları
- E) Savan

5. Sıcaklık ortalaması düşük, nem ve yağışın az olduğu alanlarda bitkilerin iğne yapraklı olması aşağıdaki durumlardan hangisine örnektir?

- A) Adaptasyon
- B) Fauna
- C) Döngü
- D) Biyosfer
- E) Fotoliz

6. Atmosferdeki serbest azot oranı yüksek olmasına rağmen (%78) bitkiler ve hayvanlar havadaki azotu doğrudan kullanmazlar.

Azotun kullanılabilir hale gelmesi için;

- I. şimşek ve yıldırımlar
- II. volkanik patlamalar
- III. karbon döngüsü
- IV. deprem

hangilerinin olması gerekir?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) I ve II
- E) II ve IV

7. Besin piramidinde basamaklar arası geçişte enerji kaybında artış meydana gelmektedir.

Bu artış;

- I. Organik atıklar,
- II. Ortama ısı verilmesi
- III. Metabolizmada enerji kullanılması

Yukarıda verilen durumlardan hangilerine bağlıdır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

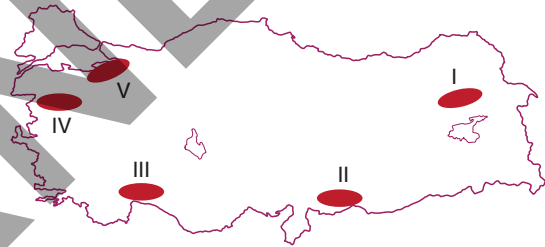
8. Aşağıda verilen hayvanlardan hangisi diğerlerinden farklı bir tüketici grubu içerisinde yer almaktadır?

- A) Tavşan
- B) Geyik
- C) Kartal
- D) Zebra
- E) Koyun

9. Aşağıdaki olaylardan hangisi sonucunda oksijen tüketimi gerçekleşmez?

- A) Solunumda
- B) Fosil yakıtların yanmasında
- C) Organik maddelerin oksidasyonunda
- D) Yangınlarda
- E) Fotosentez sonucunda

10. İklim çeşitliliğinin fazla olduğu bölgelerde bitki ve hayvan çeşitliliği de fazladır.

Buna göre yukarıdaki Türkiye haritasında numaralandırılarak gösterilen bölgelerden hangisinde bu çeşitliliğin daha fazla olması beklenir?

- A) V
- B) IV
- C) III
- D) II
- E) I

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

Sularda bulunan bitkisel ve hayvansal özellikteki canlılara "plankton" adı verilir.

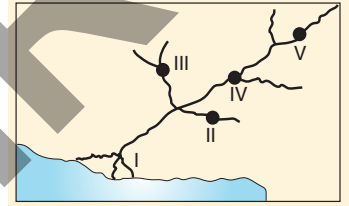

Hatırla...

Ekosistemlerde her türün belirli bir görevi vardır.

Buna ekolojik niş denir.

ÖRNEK SORU

Yukarıdaki şekilde bir akarsu ağı gösterilmiştir.

Akarsu ekosistemlerinin işleyişi göz önüne alındığında, numaralarla gösterilen yerlerin hangisinde canlı çeşitliliğinin daha fazla olması beklenir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

Cevap: A

Hatırla...

- Doğadaki su molekülleri güneş enerjisinin ve yer çekiminin etkisiyle litosfer, hidrosfer, biyosfer ve atmosfer arasında sürekli hareket eder. Bu döngü içerisinde su; yüzey akışı, yer altı akışı, yağış, yağışma, buharlaşma ve terleme gibi durumlara uğrar.
- Ekosistemdeki suyun en önemli kaynağı okyanuslardır. Okyanusların yanı sıra denizler, göller, akarsular ve buzullardan buharlaşan su, gaz hâlinde atmosfere geçer. Yükseldikçe soğuyan su buharının sıvı hâle geçmesi sonucu yağışma ve yağış olayları gerçekleşir. Yağış sonucu oluşan suların büyük çoğunluğu yine büyük su kaynaklarına katılır. Bir kısmı ise canlıların bünyesine geçer. Canlılar, aldıkları suyu yaşamsal faaliyetleri için kullanır. Kalan su ise terleme yoluyla tekrar dışarı atılır. Böylelikle su döngüsü tamamlanmış olur.

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

ÇIKMIŞ SORU

Bir ekosistemdeki popülasyonun,

- I. kullandığı besin miktarının ortamda arttırılması
- II. kullandığı besin çeşidinin ortamda azalması,
- III. rekabete girdiği türlerin ortamda azalması

etkenlerinden hangileri, ekosistemin bu popülasyonla ilgili taşıma kapasitesini artırır?

- A) Yalnız I B) Yalnız III
C) I ve II D) I ve III
E) I, II ve III

2002/ÖSS

Çözüm

Her canlı türü farklı kaynaklar yönüyle diğer canlılarla rekabet halinde olabilir, ve bu rekabet birey sayısında azalmaya neden olur, rekabetin ortadan kalkması ise birey sayısının artmasını sağlar.

Cevap: D

ÇIKMIŞ SORU

Aşağıdakilerden hangisi, insanın doğaya olan etkisine örnek gösterilemez?

- A) Kloroflorokarbon gazlarının artmasıyla ozon tabakasının seyrelmesi
- B) Denizlerdeki kirlenmeye bağlı olarak biyoçeşitliliğin giderek azalması
- C) Her yıl farklı sayıda tropikal siklonun meydana gelmesi
- D) Kişi başına düşen tatlı su miktarının giderek azalması
- E) Yağmur ormanlarının büyük bir hızla yok olması

2011/YGS

Cevap: C

11. Karbon yaşamın temel taşıdır. Canlı dokularını meydana getiren birleşiklerin oluşumunu sağlar.

Aşağıdakilerden hangisi doğada karbonun kaynakları arasında yer almaz?

- A) Atmosfer
B) Litosfer
C) Biyosfer
D) Ekzosfer
E) Hidrosfer

12. Havadan alınan CO₂ havaya tekrar verilmemiş olsaydı; aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi beklenirdi?

- A) Yağış miktarının artması
B) Besin zincirinin durması
C) Maden rezervlerinin tükenmesi
D) Depremlerin azalması
E) Hava sıcaklığının değişmesi

13. Suyun atmosfer, hidrosfer ve litosfer arasındaki hareketine su döngüsü denir.

Su döngüsü ile,

- I. İklim olayları meydana gelir.
- II. Yeraltı kaynakları oluşur.
- III. Kayaların kimyasal yolla çözünmesini sağlar.

yukarıdakilerden hangileri meydana gelir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

14. Aşağıdakilerden hangisi çalı biyomlarının özellikleri arasında yer almaz?

- A) Akdeniz iklim bölgesinde görülür.
B) Yazların sıcak ve kurak geçtiği bölgelerde rastlanır.
C) Keçi, yabani koyun gibi hayvan türleri yaşar.
D) Yıllık yağış miktarı az ve düzensizdir.
E) Zeytin başta olmak üzere bodur ağaç türleri bulunur.

D	E	E	D	A	E	C	E	D	A	E	A	C	B
14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Test 4 - Yöntemler

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

Okyanuslarda, dalganın etkisiyle halalan minerali parçacıklara "ae-rosol" denir.

Hatırla...

Suyun buharlaşıp gaz haline geçmesi sonra soğuyarak yoğunlaşıp sıvı veya katı halde yer kabuğuna dönmesine su döngüsü denir.

ÖRNEK SORU

Nemli tropik ormanlarda yaşayan yaprak kesici karıncalar, bitkilerden ayırıp topladıkları taze yaprak parçalarını yer altındaki yuvalarına taşıyor ve orada belirli mantarların üremesi için ortam hazırlarlar. Sonra da besin olarak bu mantarları tüketirler. Herhangi bir anda büyük bir kolonideki karıncaların yaklaşık %25'i yaprakları kesip taşımakta, %75'i de geçiş yollarının ve mantar bahçelerinin bakımını sağlamaktadır. Bilim insanları, yuvalara giren enerji miktarı ile enerji giderlerini karşılaştırmışlar ve sonuç olarak şu yargıya ulaşmışlardır. Yuvalara giren enerji miktarından büyük olduğu sürece koloni büyümeye devam etmekte ama bu miktar eşitlendiğinde koloninin büyümesi durmaktadır.

Buna göre, parçadaki bilgiler dikkate alındığında karınca kolonilerindeki büyümenin artması veya durması, aşağıdaki kavramlardan hangisiyle tanımlanır?

- A) Taşıma kapasitesi
- B) Sürdürülebilirlik
- C) Azot döngüsü
- D) Habitat
- E) Beslenme halkaları

2013 /LYS-3

Cevap: A

TEST • 5

1. Canlıların yeryüzüne dağılışını etkileyen faktörlere bağlı olarak farklı bitki ve hayvan türlerine sahip bölgeler bulunmaktadır.

Aşağıda verilen iklim bölgelerinden hangisi biyoçeşitlilik açısından daha fakirdir?

- A) Akdeniz iklim bölgesi
- B) Savan iklim bölgesi
- C) Karasal iklim bölgesi
- D) Tundra iklim bölgesi
- E) Ekvatorial iklim bölgesi

2. Canlıların çevrelerindeki cansız ortamla oluşturduğu birliktelik aşağıdakilerden hangisi ile adlandırılır?

- A) Ekosistem
- B) Habitat
- C) Biyom
- D) Ekosfer
- E) Biyosfer

3. Akarsular bir çok bitki ve hayvan türü için önemli yaşam alanlarıdır.

Akarsuların;

- I. akış hızı
- II. fiziksel özelliği
- III. kimyasal özelliği

yukarıdaki özelliklerinden hangileri canlıların üzerinde etkilidir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III
- E) Yalnız III

4. Ekosistemlerle ilgili olarak;

- I. Dengeli bir ekosistemde baskın bir unsur ön plana çıkar.
- II. Her türün belli bir görevi vardır.
- III. Her türün belli bir yaşam alanı vardır.

İfadelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Yalnız III
- B) Yalnız II
- C) Yalnız I
- D) I ve II
- E) I ve III

5. Canlıların yeryüzüne dağılışı üzerinde çeşitli faktörler etkili olmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisinin bu dağılışı üzerinde etkili olduğu söylenemez?

- A) Toprak özellikleri
- B) İnsan
- C) Yerçekimleri
- D) Kıtaların kayması
- E) Yeraltı zenginlikleri

6. Akarsular üzerindeki canlı dağılışı incelendiğinde, genellikle akarsuyun aşağı çıkışında canlı türü sayısının fazla olduğu görülür.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Planktonların fazla olması
- B) Akış hızının azalması
- C) Kaynaktan uzaklaşılması
- D) Eğimin azalması
- E) Derinliğin artması

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

Okyanuslar, dünyanın ısı dağılımını sıcak ve soğuk su akıntılarıyla değiştirir. Sürekli rüzgârların etkisiyle oluşan sıcak ve soğuk okyanus akıntıları, gittikleri bölgelerin iklimini büyük ölçüde etkiler. Sıcak ve soğuk su akıntılarının karşılaştığı yerlerde biyo çeşitlilik açısından çok zengindir.

Hatırla...

Su buharındaki oksijen atomunun ışınlar aracılığıyla ayrıştırılmasına "fotoliz" denir.

ÇIKMIŞ SORU

Kuzukulağıgiller familyasından otsu bir bitki olan Palygonum Cognatum, Türkiye'de genellikle madımak otu olarak bilinmekle birlikte, bazı yerlerde keçi memesi, kuş ekmeği, söğüt otu, çoban ekmeği ve can otu gibi farklı isimlerle de tanınmaktadır.

Yalnızca bu bilgiye göre, Polygonum Cognatum (madımak otu) bitkisiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Maki formasyonuna ait bir bitki olduğu
- B) Yalnızca Türkiye'de görülen endemik bir bitki olduğu
- C) Türkiye'nin birçok yöresinde yetiştiği
- D) Her mevsim yağışlı olan iklim koşullarında yetiştiği
- E) Türkiye'de de görülen relikt bir bitki olduğu

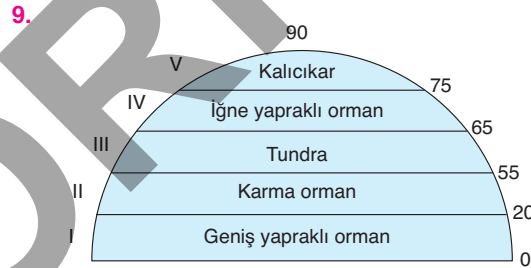
2011/LYS-4
Cevap: C

7. Karbondioksit + Su $\xrightarrow{?}$ Glikoz + Oksijen
Yukarıdaki fotosentez süreci şemasında "?" ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A) Besin
- B) Işık
- C) Güneş enerjisi
- D) Şeker
- E) Azot

8. Besin zincirinde yukarı doğru çıkıldıkça canlı sayısı ve türü azalır. Başka bir ifade ile biyo kütle azalır, fakat canlının vücut büyüklüğü artar. **Bu durum aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?**

- A) Beslenme kaynaklarının çeşitlenmesine
- B) Karbondioksit oranının artmasına
- C) İnsan etkisine
- D) Ayrıştırıcılara
- E) Enerji aktarımının azalmasına

Yukarıda enlemlere göre yeryüzündeki bitki kuşaklarının dağılışını gösteren grafikte, hangilerinin enlem sınırı yanlış verilmiştir?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve IV
- D) III ve IV
- E) IV ve V

10. Kutba yakın olan Kanada'da 15 memeli hayvan türü varken, Orta Amerika'da 150'ye yakın hayvan türü olması, aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Yağış özellikleri
- B) Aşırı avlanma
- C) Sıcaklık
- D) Yerçekilleri
- E) Arazi yapısı

11. Birbirinden farklı ekosistemler birbiriyle çakışabilirler. **Çakışmanın olduğu bölgelere verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Ekoton
- B) Aerosol
- C) Süksesyon
- D) Ekolojik niş
- E) Organik moleküller

12. Aşağıda verilen kaynaklardan hangisi doğadaki karbonun bulunduğu alanlara örnek olarak gösterilemez?

- A) Denizler
- B) Atmosfer
- C) Fosil yakıtlar
- D) Volkanlar
- E) Organik moleküller

13. I. Tarımda kimyasal ilaçların kullanılması
II. Ağaçlandırma çalışmaları
III. Nükleer etkinlikler

Yukarıda verilen insan faaliyetlerinden hangileri canlı türleri üzerinde olumsuz etkiye sahip değildir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
D	A	D	C	E	A	C	E	D	C	A	E	B

BEŞERİ SİSTEMLER

ÖRNEKLER

Ünite
2

- Nüfus Politikaları
- Ülkelerin Nüfus Politikaları
- Türkiye’de Nüfus Politikaları
- Türkiye Nüfusunun Geleceği
- Yerleşmenin Özellikleri
- Şehirlerin Fonsiyonları ve Değişimi
- Şehirlerin Etki Alanları
- Türkiye’de Yerleşmeler
- Türkiye’de Şehirlerin Fonksiyonları
- Türkiye’de Kırsal Yerleşme Tipleri

ÖRNEKTİR

TEST • 6

1. Günümüzde gelişmiş ya da az gelişmiş ülkelerin üzerinde durduğu en önemli konulardan biri nüfustur.

Nüfus politikalarının temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nüfus yoğunluğunu azaltmak
B) Asker sayısını arttırmak
C) Gelir seviyesini yükseltmek
D) Sanayi bölgeleri oluşturmak
E) Nüfusun ekonomik ve sosyal bakımdan sorun yaratmadan artışı sağlamak.

2. Aşağıdakilerden hangisi gelişmiş ülkelerin nüfus özellikleri arasında yer alan özelliklerden değildir?

- A) Kişi başına düşen gelir fazladır.
B) Genç nüfus oranı azdır.
C) Nüfus artış hızı yüksektir.
D) Sağlık hizmetleri gelişmiştir.
E) Ortalama ömür uzundur.

3. Aşağıdaki ülkelerden hangisi nüfus artış hızını azaltmaya yönelik nüfus politikaları izleyen ülkelerden biri değildir?

- A) Çin
B) Mısır
C) Libya
D) Japonya
E) Hindistan

4. Nüfusun dağılışı incelendiğinde, dünya nüfusunun belli alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir.

Aşağıda verilen yerlerden hangisi, dünyada nüfusun yoğun olduğu alanlar arasında gösterilemez?

- A) Ekvatorial bölgede deniz seviyesine yakın alanlar
B) Delta ovaları
C) Sanayi bölgeleri
D) Muson Asyası
E) İklimin uygun olduğu alanlar

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

11 Eylül 2001'de New York'taki Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan saldırı tüm Dünya'yı etkilemiştir.

Hatırla...

Dubai, son yılların en gözde turizm şehirleri arasında yer almaktadır.

ÇIKMIŞ SORU

Çalışma çağına dışında kalan nüfusa bağımlı nüfus denir. Bu nüfusun toplam nüfustaki payı ise bağımlı nüfus oranı olarak tanımlanır. Geri kalmış ülkelerde çocuk bağımlı nüfus oranı, gelişmiş ülkelerde ise yaşlı bağımlı nüfus oranı fazladır.

Ülkeler	Yaş grupları (%)			İş gücüne dahil olmayan nüfus oranı (%)
	0-14	15-64	65+	
K	13,5	64,3	22,2	7,2
L	45	52,5	2,5	28,3
M	18,6	65	16,4	16,8
N	11,2	67	21,8	8
P	44,5	53,1	2,4	29,5

Buna göre, verilen tabloyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Toplam bağımlı nüfus oranı en az N'dedir.
B) K ve P, benzer gelişmişlik özelliklerine sahiptir.
C) Çalışan nüfus oranı en fazla L'dedir.
D) L ve P, farklı gelişmişlik özelliklerine sahiptir.
E) Toplam bağımlı nüfus oranı en fazla M'dedir.

2012/LYS-3-Coğ-1

Cevap: A

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

Uluslararası standarda göre 15-64 yaşları arasında kalan ve belirli bir işte çalışan nüfus "aktif nüfus"tur.

 Hatırla...

Dünya'da ortalama yaşam süresinin en fazla olduğu ülke Japonya'dır.

NOT

Sağlık hizmetlerinin iyileşmesi, teknik icat ve buluşlar genel refah düzeyini artırmış ve şehirlerin nüfuslarında önemli artışlar olmuştur. Günümüz yerleşmeleri için nüfus miktarının 20 bin olması çok az görünüyorken Sümer ve Mezopotamya dönemlerinde şehirlerde en fazla 20 bin kişi vardı.

ÖRNEK SORU

Günümüzde doğal ve beşeri nedenlere bağlı olarak dünyanın çeşitli yerlerinde sıcak çatışma bölgeleri oluşmuştur. Bu bölgelerden biri de tarih boyunca stratejik önemini koruyan Ortadoğu'dur.

Ortadoğu'da yaşanan aşağıdaki durumlardan hangisi Türkiye ile bölgedeki bazı ülkeler arasında sorun oluşturabilmektedir?

- A) Toprakların paylaşımı
- B) Önemli ulaşım yollarının kontrolü
- C) Akarsu kaynaklarının kullanımı
- D) Maden yataklarının paylaşımı
- E) Petrol ve doğalgaz kaynaklarının paylaşımı

Cevap: C

5. Aşağıdaki şehirlerden hangisinin küresel etkiye sahip olduğu söylenebilir?

- A) Prag
- B) Bişkek
- C) Ankara
- D) Atina
- E) Tokyo

6. Aşağıdakilerden hangisi nüfus artış hızının yükselmesinin olumsuz sonuçları arasında yer almaz?

- A) Kişi başına düşen gelir azalır.
- B) Tasarruflar azdır.
- C) Üretim artar.
- D) Kalkınma hızı azalır.
- E) Dış ticaret açığı artar.

7. Ülkeler birbirlerinden farklı nüfus politikaları izlemektedir.

Bu durum ülkelerin daha çok hangi özelliklerine bağlıdır?

- A) Yüzölçümlerine
- B) Ekonomik özelliklerine
- C) Yerşekillerine
- D) İklim özelliklerine
- E) Nüfus miktarına

- 8. I. Mezopotamya
- II. Amazon havzası
- III. İskandinav yarımadası
- IV. Nil deltası

Yukarıda verilen alanlardan hangisi ilk şehir yerleşmelerinin kurulduğu alanlar arasında yer almaz?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) III ve IV
- D) II ve III
- E) II ve IV

9. Dünya'da ilk şehir yerleşmelerinin kurulmasında;

- I. sanayi
- II. turizm
- III. tarım
- IV. teknoloji
- V. ticaret

hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) I ve IV
- E) III ve V

10. Aşağıda verilen şehirlerden hangisinin gelişmesinde dini faktörlerin herhangi bir etkisi yoktur?

- A) Kudüs
- B) Vatikan
- C) Mekke
- D) Roma
- E) Budapeşte

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

ÇIKMIŞ SORU

Bir kentin fonksiyonel özellikleri ne kadar çeşitli ve gelişmişse küresel çapta etkilediği alan da o kadar geniş olmaktadır.

Buna göre, aşağıdaki kentlerden hangisinin küresel çapta etki alanının diğerlerinden daha dar olması beklenir?

- A) Berlin B) Londra
C) Paris D) Moskova
E) Prag

2010/LYS

Cevap: E

ÖRNEK SORU

Yeryüzünde farklı özelliklere sahip bazı önemli şehirler bulunmaktadır. Bu şehirlerin bölgesel ve küresel ölçekteki önemi sadece sahip olduğu coğrafi özelliklerle sınırlı olmayıp ülkelerin ekonomik gücü de şehirlerin fonksiyonel özelliklerinin belirginleşmesinde önemli bir etki yapmaktadır.

Aşağıdaki liman şehirlerinden hangisinin küresel bir fonksiyon kazanmasında bu etki daha belirgindir?

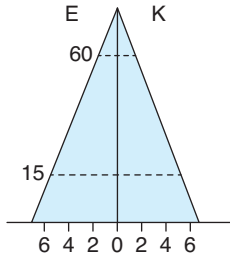
- A) Aden B) Kahire
C) Jakarta D) Hamburg
E) Stokholm

Cevap: D

NOT

İnsanların günümüzden yaklaşık 10.000 yıl önce tarımsal faaliyetlerle uğraşmaya başlaması yerleşik hayata kapı aralamıştır.

11. Yandaki nüfus piramidine bakılarak, aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Nüfus artışı
B) Genç nüfus
C) Gelişmişlik düzeyi
D) Nüfus yoğunluğu
E) Yaşlı nüfus

12. • Eğitim ve kültürel fonksiyonları ile ön plana çıkmıştır.
• Dünya'nın en prestijli üniversitelerinden birine sahiptir.

Yukarıda özellikleri verilen şehir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şam B) Oxford C) Essen
D) Mekke E) Marsilya

13. • Arap Dünyasının en eski ve en kalabalık şehirlerinden biridir.
• Geçmişte kervan yollarının kavşak noktasında yer almıştır.
• Orta Doğu'ya hakim bir noktada yer alır.

Yukarıda bazı özellikleri verilen şehir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mekke B) Kabil C) Ankara
D) Şam E) Kudüs

14. I. Önemli dini merkezlere sahiptir.
II. Nüfus miktarları fazladır.
III. Göç alırlar.
IV. Önemli limanlara sahiptir.

Yukarıda verilenlerden hangileri küresel etkiye sahip şehirlerin ortak özellikleri arasında yer almaz?

- A) I ve II B) I ve III C) I ve IV
D) II ve III E) II ve IV

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
E	C	D	A	E	C	B	D	E	E	D	B	D	C

Test - 6 - Yanıtlar

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

Başta Almanya, Fransa ve İngiltere olmak üzere gelişmiş Avrupa ülkelerinin tümünde doğum oranları düşüktür.

Hatırla...

Dünya'nın en kalabalık ülkesi olan Çin'in uyguladığı nüfus politikaları, sadece bu ülkeyi değil tüm Dünya'yı etkilemiştir.

ÖRNEK SORU

Dengeli nüfus, ülkelerin devamlılığı ve iş gücü ihtiyacının karşılanması için önemli bir unsurdur. Ancak bazı ülkelerin nüfuslarının azalmaya başladığı ve bu ülkelerin gelecekte büyük sıkıntılar yaşayacağı öngörülmektedir. Bu ülkeler, nüfuslarını artırmak için çeşitli politikalar uygulamaktadır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi böyle bir ülkeye ait özellik olamaz?

- A) Yaşlı nüfus miktarı fazladır.
- B) Nüfus piramidinin tabanı dardır.
- C) Sanayi ve hizmet sektöründe çalışanların sayısı fazladır.
- D) Eğitim, sağlık ve kültürel hizmetler gelişmiştir.
- E) İç göçler fazladır.

2013/LYS-3

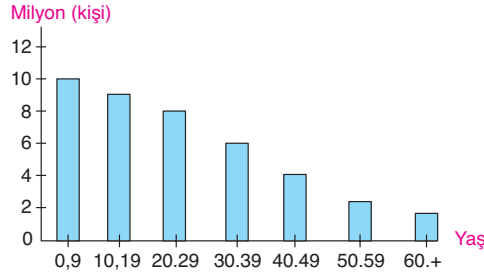
Cevap: E

Hatırla...

- 20. yüzyılın başlarından itibaren ülkeler, nüfusun sayısal fazlalığından çok nitelikleri üzerinde durmaya başlamıştır.
- Eğitimli ve bilinçli bir nüfusun kontrollü ve sorun yaratmayacak hızda artışı, birçok ülke için temel hedef olmuştur. Devletlerin, nüfusun artış hızını ve niteliğini değiştirmeye yönelik her türlü uygulamasına nüfus politikası adı verilir.

TEST • 7

1.

Yukarıda bir ülkenin yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında; aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Doğum oranı yüksektir.
- B) Ortalama yaşam süresi kısadır.
- C) Kişi başına düşen milli gelir fazladır.
- D) Nüfus artış hızı yüksektir.
- E) Yaşlı nüfus oranı azdır.

2.

Bir şehrin gelişmesi ve çevresiyle etkileşim halinde bulunması şehirlerin fonksiyonlarını oluşturur.

Buna göre;

- I. jeolojik yapı
- II. sanayi
- III. madencilik
- IV. ortalama yükselti
- V. turizm

yukarıda verilen özelliklerden hangileri şehirlerin fonksiyonları üzerinde etkili değildir?

- A) I ve IV
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) III ve IV
- E) IV ve V

3. Aşağıdakilerden hangisi nüfus artış hızının düşmesinin olumsuz sonuçları arasında yer almaz?

- A) Cinsiyet dengesizliği
- B) İşgücü açığı
- C) Ekonomik yatırımların artması
- D) Dış göçlerin yaşanması
- E) Kültürel çatışma

4. Günümüzde modern şehirleşme süreci 19. yy'da hız kazanmış ve şehirler hem büyüklük hem de sayıca artmıştır.

Bu durumun yaşanmasında etkili olan temel faktör aşağıdakilerden hangisidir?

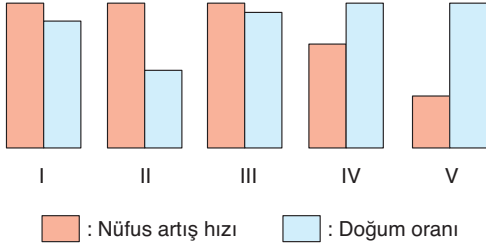
- A) Tarımsal faaliyetler
- B) Sanayi inkılabı
- C) Coğrafi keşifler
- D) Ulaşımın gelişmesi
- E) Nüfus artış hızının yüksek olması

5. Gelişmekte olan ülkeler nüfusun nitelik ve niceliğini iyileştirmeye yönelik nüfus politikaları uygulamaktadır.

Aşağıdaki ülkelerden hangisinin bu tarz politikalar uyguladığı söylenebilir?

- A) Çin
- B) Hindistan
- C) Japonya
- D) Kanada
- E) Türkiye

6.

Yukarıda doğum oranları ve nüfus artış hızı verilen 5 ülkeden hangisinin daha fazla dış göç verdiği söylenebilir?

- A) V B) IV D) III D) II E) I

7. Aşağıda verilen kıtaların nüfus özellikleri incelendiğinde, hangilerinin birbirine zıt politikalar uyguladıkları söylenebilir?

- A) Asya - Afrika
B) Avrupa - Afrika
C) Avustralya - Avrupa
D) Kuzey Amerika - Avrupa
E) Asya - Güney Amerika

8.

Nüfusun ikiye katlanma süresinin, dünya ortalamasına göre çok kısa olduğu bir ülke ile ilgili;

- I. Ortalama yaşam süresi kısadır.
II. Hizmet sektörü gelişmiştir.
III. Ekonomik kalkınma hızı düşüktür.

verilen ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

9.

Nüfus politikalarının belirlenmesinde, çeşitli faktörler etkili olmaktadır.

Aşağıda verilen özelliklerden hangisi bu faktörlerden biri **değildir**?

- A) Eğitim seviyesi
B) Ekonomik kalkınma hızı
C) Nüfus artış hızı
D) Matematik konum
E) Refah seviyesi

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

1800 yılında dünya nüfusunun yalnızca %3'ü şehirlerde yaşamaktaydı.

Hatırla...

New York'un meşhur caddesi Wall Street'teki borsalar, dünyanın tüm diğer borsaları tarafından yakından takip edilmektedir.

ÖRNEK SORU

Her ülkede, çalışan nüfusun ekonomik faaliyet alanlarına göre dağılımı farklıdır. Bu durum, o ülkenin ekonomik yapısıyla ilgili bilgiler verir.

Buna göre, ülkelerin ekonomik faaliyet alanlarıyla ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Gelişmiş ülkelerde çalışan nüfusun çoğunun, üçüncül ekonomik faaliyet alanında yer alması beklenir.
B) Az gelişmiş ülkelerde birincil ekonomik faaliyet alanında çalışanların oranı, ikincil ekonomik faaliyet alanında çalışanlardan fazladır.
C) Ülkelerin yer şekilleri ve yer altı kaynakları, insanların ekonomik faaliyet alanlarına göre dağılımında en önemli etkidir.
D) Gelişmekte olan ülkelerde, ikincil ve üçüncül ekonomik faaliyetler arttıkça birincil ekonomik faaliyet alanında çalışanların oranı giderek azalır.
E) Ham madde veya yarı işlenmiş maddelerin kullanılabilir duruma geldiği ülkelerde ikincil ekonomik faaliyet alanında çalışanların oranı da artar.

2004/ÖSS

Cevap: C

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

ÖRNEK SORU

Nüfus politikaları, nüfusun niteliğini ve niceliğini etkileyen bilinçli uygulamalardır.

Dünyada,

- I. nüfus artış hızını azaltma,
- II. nüfus artış hızını artırma,
- III. nüfusun niteliğini iyileştirme amacıyla uygulanan üç çeşit nüfus politikası vardır.

Aşağıdakilerin hangisinde bu nüfus politikalarını uygulayan ülkeler doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	İngiltere	Türkiye	Fransa
B)	Çin	İngiltere	Türkiye
C)	Fransa	İngiltere	Türkiye
D)	Türkiye	Hindistan	Japonya
E)	Japonya	Fransa	Hindistan

Cevap: B

NOT

Sahip olunan kaynaklara oranla nüfus miktarının çok fazla olduğu ya da ekonomik büyümeye oranla nüfus artış hızının çok yüksek olduğu yerlerde nüfus artış hızının düşürülmesini amaçlayan politikalar izlenir. Genel olarak az gelişmiş ülkelerin uyguladığı bu nüfus politikasıyla yaşam standartlarının yükseltilmesi amaçlanır. Günümüzde Bangladeş, Nijerya, Endonezya ve Hindistan bu politikaları uygulayan devletlerden bazılarıdır.

 Hatırla...

İnsanın yerleşik yaşama geçmesiyle birlikte ortaya çıkan ilk tarım toplulukları birkaç yüz kişiden oluşan köylerde yaşıyordu. Verimli tarım alanlarının bulunduğu Mezopotamya, indüs, Nil ve sarırmak Vadisi'nde bugünkü büyük şehirlerin temelleri olan ve her birinde binlerce kişinin yaşadığı ilk şehirler kuruldu.

- 10. Aşağıda verilen ülkelerin ekonomik seviyeleri dikkate alındığında, hangisinin diğerlerinden farklı bir nüfus politikası izlemesi beklenir?**

- A) Fransa
- B) Japonya
- C) Kanada
- D) Finlandiya
- E) Çin

- 13. I. Asya
II. Avrupa
III. Avustralya**

Yukarıda verilen kıtalardan hangisinde nüfusu 10 milyonu aşan kentlere rastlanmaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

- 11. İş gücü ve üretim maliyetlerinin giderek azaldığı bir ülke ile ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi kesinlikle doğrudur?**

- A) Dış göç almaktadır.
- B) Beyin göçü vermektedir.
- C) Nüfus artış hızı yüksektir.
- D) Yaşlı nüfus oranı fazladır.
- E) İhracat azalmıştır.

- 14. Ekonomik kalkınma hızının düşük, ortalama yaşam süresinin az olduğu ülkelerde, aşağıdaki kent yerleşmelerinden hangisinin daha az olduğu söylenebilir?**

- A) Liman kenti
- B) Dini kent
- C) Turizm kenti
- D) Sanayi kenti
- E) Ulaşım kenti

- 12. Nüfus artış hızının artmasına bağlı olarak, aşağıdakilerden hangisinde artış yaşanması beklenmez?**

- A) Dış ticaret açığı
- B) Kalkınma hızı
- C) Gecekondulaşma
- D) İşsizlik
- E) Çevre kirliliği

D	C	B	C	E	D	B	B	A	E	B	C	A	C
14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Test • 7 - Yanıtlar

TEST • 8

1. Aşağıda verilen kentlerden hangisi teknolojinin gelişmesine bağlı olarak küresel çapta etkiye sahiptir?

- A) Roma
- B) Hartum
- C) Seul
- D) Marsilya
- E) Essen

2. 11 Eylül 2001 yılında şehirdeki Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan terör saldırısının etkisi günümüzde de devam eden ekonomik, sosyal ve askeri sonuçlar doğurmuştur.

Yukarıda bahsedilen olay aşağıdaki şehirlerden hangisinde meydana gelmiştir?

- A) New York
- B) Washington
- C) Los Angeles
- D) Tokyo
- E) İstanbul

3. Bazı şehirler ulaşım fonksiyonlarına bağlı olarak küresel öneme sahiptir.

Aşağıdaki şehirlerden hangisi bu duruma örnek olarak gösterilebilir?

- A) Londra
- B) Jakarta
- C) İstanbul
- D) Roma
- E) Hamburg

- 4. • Mexico City
- Kahire
- Bakü

Yukarıda verilen şehirlerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zengin yeraltı kaynaklarına sahip olmaları
- B) İdari şehir olmaları
- C) Deniz kıyısında yer almaları
- D) Küresel etkiye sahip olmaları
- E) Aynı kıtada yer almaları

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

Birleşmiş Milletler Kalkınma Örgütü'nün verilerine göre Avrupa Birliği genelinde ortalama ömür 80 yılı bulurken Afrika ülkelerinde 51 yılı geçmemektedir.

Hatırla...

Gelişmiş ülkelerde doğum oranları ve nüfus artış hızı düşüktür.

ÖRNEK SORU

Dünya nüfusunun %90'ı, karaların %20'den daha az bir kısmında toplanmıştır. Bu %20'lik alan içinde de belirli bölgeler nüfus yoğunluğu bakımından öne çıkmaktadır.

Buna göre yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen yerlerden hangisi, bulunduğu kıtada nüfusun en yoğun olduğu yerler arasındadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2013/LYS-3

Cevap: D

Hatırla...

Özellikle uluslararası ticaret, bankacılık ve borsa gibi para piyasasına dayalı ekonomik faaliyetlerin geliştiği kentler, küresel etkiye sahiptir. Bu kentlerde ortaya çıkan toplumsal, siyasi ya da ekonomik bir gelişme, tüm dünyayı etkiler.

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

NOT

20. yy. başlarından itibaren ülkeler, nüfusun sayısal fazlalığından çok nitelikleri üzerinde durmaya başlamıştır.

Hatırla...

Doğum oranlarının ve doğal nüfus artışının çok yüksek olduğu ülkeler, nüfus artış hızını azaltmaya çalışmaktadır.

ÖRNEK SORU

Aşağıdaki bölge sınıflamalarından hangisi, yukarıdaki haritada gösterilen alanların tümü için ortak değildir?

- A) Liman bölgeleri
- B) Ticaret bölgeleri
- C) Sanayi bölgeleri
- D) Nüfus artış hızının yüksek olduğu bölgeler
- E) Nüfusun kalabalık olduğu bölgeler

Cevap: D

Hatırla...

Bu ülkeler, genellikle kalkınma hızının nüfus artış hızından düşük olduğu az gelişmiş ülkelerdir. Nüfus artış hızını azaltmaya yönelik politikaların başında doğum oranının azaltılması gelmektedir. Bu nedenle bu ülkelerde aile plânlaması, doğum kontrol yöntemleri, evlenme yaşının ve çocuk sayısının sınırlandırılması gibi uygulamalara ağırlık verilmektedir.

5. Mekke, Kudüs, Vatikan gibi şehirler küresel öneme sahiptir.

Bu şehirlerde ortak özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nüfuslarının fazla olması
- B) Dini öneme sahip olmaları
- C) İdari merkez olmaları
- D) Yeraltı kaynakları
- E) Sanayi tesislerinin yoğun olması

- 6.

Şehirler	Etki Alanları		
	Küresel	Bölgesel	Yerel
Londra	X		
Los Angeles	X		
Delhi		X	
Jakarta		X	
Kahire			X

Yukarıdaki tabloda gösterilen şehirler ve etki alanlarından hangisi yanlış verilmiştir?

- A) Londra
- B) Los Angeles
- C) Delhi
- D) Jakarta
- E) Kahire

7. Ekonomik kalkınma hızı yüksek olan ülkelerde nüfusun artmasında ülkeye yapılan göçlerin önemli bir payı vardır.

Buna göre, aşağıdaki ülkelerden hangisinin nüfusunun artmasında göçlerin etkisi daha fazladır?

- A) Bulgaristan
- B) Türkiye
- C) Almanya
- D) Çin
- E) Hindistan

8. Bazı ülkeler nüfus artış hızını arttırmak için ailelere çocuk sayısı oranında ekonomik yardımlar yaparak, teşvik politikaları uygulamaktadır.

Aşağıdaki ülkelerden hangisi yukarıdaki duruma örnek olarak gösterilebilir?

- A) Romanya
- B) Afganistan
- C) Peru
- D) Norveç
- E) Mısır

9. Ülkemizin coğrafi bölgeleri dikkate alındığında doğal nüfus artış hızı en fazla olan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Marmara Bölgesi
- B) Doğu Anadolu Bölgesi
- C) İç Anadolu Bölgesi
- D) Akdeniz Bölgesi
- E) Ege Bölgesi

10. Dünya ekonomisine yön veren ve borsanın bulunduğu "Wall Street" caddesiyle tanınan ABD şehri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Los Angeles
- B) Philadelphia
- C) Newyork
- D) Teksas
- E) Washington